រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

គណៈកម្មាធិការជាតិគាំទ្រឃុំ សង្កាត់

សកម្មភាពឃុំ សង្កាត់ នៅក្នុងវិស័យអប់រំ

ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៦

មាតិកា

អារម្ភកថា		១
១.	ប្រព័ន្ធអប់រំនៅកម្ពុជា និងការអប់រំជាយុទ្ធសាស្ត្រកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ	៣
២.	ការគាំពារ និងការអភិវឌ្ឍកុមារតូច	៩
៣.	ការអប់រំមូលដ្ឋានក្នុងប្រព័ន្ធ	១៤
៤.	ការអប់រំអក្ខរកម្ម	១៨
៥.	បំណិនជីវិត	២០
៦.	សមភាពយេនឌ័រក្នុងការអប់រំ	២៣
៧.	គុណភាពនៃការអប់រំ	២៦

អារម្ភកថា

សៀវភៅនេះរៀបរៀងឡើង ដោយគណៈកម្មាធិការជាតិគាំទ្រឃុំ សង្កាត់ ដោយមានកិច្ចសហការ និងគាំទ្រពីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ក្រសួងកិច្ចការនារី និងស្ថាប័នផ្តល់ជំនួយ : យូនីសេហ្វ គម្រោងភាពជាដៃគូ ដើម្បីអភិបាលកិច្ចមូលដ្ឋាន និងគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់។

សៀវភៅនេះ នឹងផ្តល់ព័ត៌មានសំខាន់ៗជាសង្ខេបអំពីប្រព័ន្ធអប់រំនៅកម្ពុជា សារៈសំខាន់នៃការគាំពារ និងការអភិវឌ្ឍកុមារតូច និងបញ្ហាសមភាពយេនឌ័រក្នុងវិស័យអប់រំ។ ព័ត៌មានទាំងនេះ នឹងជួយពង្រីកចំណេះដឹងដល់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ឱ្យបានយល់កាន់តែច្បាស់ពីសារៈសំខាន់នៃការអប់រំ និងជំរុញការអនុវត្តតួនាទីរបស់ខ្លួន ដើម្បីកែលម្អសេវាអប់រំឱ្យបានសម្រេចតាមគោលដៅទាំង៦ នៃការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា។

សៀវភៅនេះ នឹងប្រើប្រាស់ជាឯកសារបណ្តុះបណ្តាលដល់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ស្តីពី**សកម្មភាពឃុំ សង្កាត់ក្នុងវិស័យអប់រំ** និងប្រើប្រាស់ជាឯកសារផ្សព្វផ្សាយចំណេះដឹងទូទៅដល់សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ឱ្យបានជ្រាប និងចូលរួមចំណែកជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យអប់រំឱ្យកាន់តែមានភាពល្អប្រសើរឡើង។

គណៈកម្មាធិការជាតិគាំទ្រឃុំ សង្កាត់សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ចំពោះការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ក្រសួង និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ក្នុងការរួមចំណែករៀបរៀងសៀវភៅនេះ។ គណៈកម្មាធិការជាតិគាំទ្រឃុំ សង្កាត់សង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា សៀវភៅនេះ នឹងផ្តល់សារៈសំខាន់យ៉ាងច្រើនសម្រាប់អ្នកប្រើប្រាស់គ្រប់រូប។

គណៈកម្មាធិការជាតិគាំទ្រឃុំ សង្កាត់ នឹងទទួលស្វាគមន៍ជានិច្ច នូវមតិទិតៀនស្ថាបនាដើម្បីកែលម្អសៀវភៅនេះ។

១. ប្រព័ន្ធអប់រំនៅកម្ពុជា និងការអប់រំជាយុទ្ធសាស្ត្រកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ

១.១. និយមន័យ

ការអប់រំ គឺជាដំណើរការនៃការរៀនសូត្រ ឬការបណ្តុះបណ្តាល ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ ផ្នែកកាយប្រាជ្ញា ស្មារតី និងសីលធម៌របស់បុគ្គល តាមរយៈកម្មវិធីច្បាស់លាស់ ឬតាមមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀត ដែលអ្នករៀនសូត្រទាំងនោះអាចទទួលបានចំណេះដឹង ជំនាញ សមត្ថភាព និងបំណិនជីវិតសម្រាប់ខ្លួនគេផ្ទាល់ និងសម្រាប់សង្គមជាតិទាំងមូល។

ភាពក្រីក្រ គឺជាភាពនៃការខ្វះអាហារ ខ្វះសម្លៀកបំពាក់ ខ្វះទីជម្រករស់នៅ ឬគ្មានទីជម្រកសម្រាប់រស់នៅ ខ្វះសេវាសុខភាព សេវាអប់រំ និងប្រព័ន្ធគមនាគមន៍។

១.២. ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ទាក់ទងនឹងការអប់រំនៅប្រទេសកម្ពុជា

ក). ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ

- **មាត្រា៤៧** : មាតាបិតាមានកាតព្វកិច្ចចិញ្ចឹមថែរក្សា និងអប់រំកូនឱ្យទៅជាពលរដ្ឋល្អ។
- **មាត្រា៦៥** : រដ្ឋត្រូវការពារ និងលើកស្ទួយសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុងការអប់រំប្រកបដោយគុណភាពនៅគ្រប់កម្រិត និងត្រូវចាត់វិធានការគ្រប់បែបយ៉ាងជាជំហានៗ ដើម្បីឱ្យការអប់រំនេះបានទៅដល់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់រូប។
- **មាត្រា៦៨** : រដ្ឋផ្តល់កិច្ចការអប់រំផ្នែកបឋម និងមធ្យមសិក្សានៅសាលារៀនសាធារណៈ សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប ដោយឥតមានបង់ថ្លៃ។ ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវទទួលបានការអប់រំយ៉ាងតិចប្រាំបួនឆ្នាំ។ រដ្ឋជួយផ្សព្វផ្សាយ និងលើកតម្កើងសាលាបាលី និងពុទ្ធិកសិក្សា។

ខ). **ប្រកាសលេខ ៥១៣ អយក.ប្រក ចុះថ្ងៃទី២១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៥ របស់ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ស្តីពីការលុបបំបាត់ការប្រមូល និងរៃអង្គាសប្រាក់ពីសិស្ស នៅតាមសាលារៀនបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សាសាធារណៈ**

ប្រការ១ : គ្រប់សាលារៀនចំណេះទូទៅសាធារណៈ (បឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សា) ហាមដាច់ខាតមិនឱ្យមានការប្រមូល ឬរៃអង្គាសប្រាក់ ឬការសុំសម្ភារផ្សេងៗក្រៅផ្លូវការលើគ្រប់រូបភាពពីសិស្ស។

១.៣. គោលដៅទាំង៦នៃការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា

១. កែលម្អការអប់រំ និងថែទាំកុមារតូចឱ្យបានទូលំទូលាយ និងការអប់រំពិសេស សម្រាប់កុមារដែលងាយរងគ្រោះ និងក្រខ្សត់។

២. ធានាថានៅឆ្នាំ២០១៥កុមារទាំងអស់ ពិសេសកុមារដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពលំបាក និងកុមារជនជាតិដើមភាគតិចបានទទួល និងបំពេញចប់នូវកាតព្វកិច្ចអប់រំបឋមសិក្សា ដោយឥតបង់ថ្លៃ និងប្រកបដោយគុណភាព។

៣. ធានាថា តម្រូវការរៀនសូត្ររបស់យុវវ័យ និងជនពេញវ័យគ្រប់រូបត្រូវបានដោះស្រាយ តាមរយៈការផ្ដល់ឱកាសស្មើភាពក្នុងការចូលរួមក្នុងកម្មវិធីសិក្សាសមស្រប និងបណ្ដុះបណ្ដាលជំនាញជីវិត (បំណិនជីវិត)។

៤. ធានាសម្រេចឱ្យបានការរីកចម្រើនចំនួន៥០ភាគរយ នៅក្នុងកម្រិតអក្ខរកម្មជនពេញវ័យ នៅមុនបំណាច់ឆ្នាំ២០១៥ ពិសេសសម្រាប់ស្ត្រី និងឱកាសស្មើភាពគ្នាក្នុងការអប់រំមូលដ្ឋាន និងការអប់រំបន្តសម្រាប់ជនពេញវ័យទាំងអស់។

៥. លុបបំបាត់គម្លាតយេនឌ័រនៅសាលាបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សានៅឆ្នាំ២០០៥ និងធ្វើឱ្យបានសម្រេចនូវសមភាពយេនឌ័រក្នុងវិស័យអប់រំនៅឆ្នាំ២០១៥ ដោយផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការធានាឱ្យកុមារី បានទទួលនូវលទ្ធភាពចូលរៀនពេញលេញ និងស្មើភាពហើយសម្រេចបាននូវការអប់រំមូលដ្ឋានប្រកបដោយគុណភាព។

៦. កែលម្អលើគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃគុណភាពអប់រំ និងធានាបាននូវគុណភាពល្អប្រសើរបំផុត ដើម្បីឱ្យមនុស្សគ្រប់រូបដណ្ដើមបានលទ្ធផលរៀនសូត្រក្នុងកម្រិតមួយដែលអាចទទួលយកបាន និងមានការទទួលស្គាល់ ជាពិសេសផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ លេខនព្វន្ត និងជំនាញសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិត។

១.៤. គោលការណ៍៤យ៉ាងនៃការអប់រំ

- ដើម្បីទទួលចំណេះដឹង (ការចេះអាន ចេះសរសេរ)។
- ដើម្បីមានបំណិន និងជំនាញសម្រាប់ជីវិត។
- ដើម្បីក្លាយជាមនុស្សល្អ ប្រកបដោយសីលធម៌រស់នៅល្អ។
- ដើម្បីរស់នៅជាមួយគ្នាក្នុងសង្គមប្រកបដោយសុខសន្តិភាព និងសុខដុមរមនា។

១.៥. ប្រព័ន្ធអប់រំនៅប្រទេសកម្ពុជា

បច្ចុប្បន្នប្រព័ន្ធអប់រំប្រទេសកម្ពុជា គឺជាបរិយាប័ន្ន (ការអប់រំបញ្ចូលគ្នា) មានន័យថា ទាំងកុមារា និងកុមារីមានសិទ្ធិទទួលបានការអប់រំស្មើៗគ្នា ទោះបីក្រីក្រ ពិការ កំព្រា កុមារជនជាតិដើមភាគតិច កុមារនៅតំបន់ដាច់ស្រយាល កុមារអនាថា ...។ល។ សេវាអប់រំសាធារណៈនៅកម្ពុជា មិនតម្រូវឱ្យបង់ប្រាក់ឡើយ។

ប្រព័ន្ធអប់រំនៅប្រទេសកម្ពុជា

កម្រិតអប់រំ	កម្រិតថ្នាក់	អាយុសមស្រប
មត្តេយ្យសិក្សា	៣ កម្រិតថ្នាក់	៣-៥ ឆ្នាំ
បឋមសិក្សា	៦ កម្រិតថ្នាក់	៦-១១ ឆ្នាំ
មធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ	៣ កម្រិតថ្នាក់	១២-១៤
មធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ	៣ កម្រិតថ្នាក់	១៥-១៧
ឧត្តមសិក្សា	សិក្សាពី ៤-៧ ឆ្នាំ	១៨ ឡើងទៅ

១.៦. កន្លែងផ្តល់ការអប់រំ

- **នៅសាលារៀន** : ថ្នាក់ថែទាំកុមារ មត្តេយ្យសាលា សាលាបឋមសិក្សា អនុវិទ្យាល័យ វិទ្យាល័យ . . .។ ល ។
- **នៅផ្ទះ (គ្រួសារ)** : ទទួលការអប់រំពីឪពុកម្តាយ ជីដូនជីតា ពីសាច់ញាតិ និងបងប្អូន . . .។ល ។
- **សហគមន៍ (វត្តអារាម សាលាឃុំ)** : ថ្នាក់អក្ខរកម្មថ្នាក់ហ្វឹកហ្វឺនពីបំណិនជីវិត និងការងារអនុវត្តជាក់ស្តែងនៅក្នុងសហគមន៍ . . . ។ល ។

១. ប្រព័ន្ធអប់រំនៅកម្ពុជា និងការអប់រំជាយុត្តិសាស្ត្រកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ

១.៧. ការអប់រំចូលរួមកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ

ភាពក្រីក្រ គឺជាភាពនៃការខ្វះអាហារ ខ្វះសម្លៀកបំពាក់ ខ្វះទីជម្រករស់នៅ ឬគ្មានទីជម្រកសម្រាប់រស់នៅ ខ្វះសេវាអប់រំ សេវាសុខភាព និងប្រព័ន្ធគមនាគមន៍។

ការអប់រំជាយុទ្ធសាស្ត្រកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ព្រោះការអប់រំ នឹងធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ ÷

- មានចំណេះដឹងដើម្បីបង្កើនផលិតភាពកសិកម្ម។
- មានចំណេះដឹងក្នុងការការពារ និងថែរក្សាសុខភាព។
- មានជំនាញក្នុងការប្រកបការងារដើម្បីរកប្រាក់ចំណូលសម្រាប់គ្រួសារ។
- មានសមត្ថភាពក្នុងការចូលរួមចំណែកកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។
- មានបំណិនក្នុងការរស់នៅក្នុងសហគមន៍ប្រកបដោយភាពសុខសាន្ត។
- . . . ។ល។

២. ការគាំពារ និងការអភិវឌ្ឍកុមារតូច

២.១. ការអភិវឌ្ឍកុមារតូច

ការគាំពារ និងការអភិវឌ្ឍកុមារតូចនៅវ័យដំបូង ពិតជាមានសារប្រយោជន៍ខ្លាំងណាស់ ព្រោះវានឹងមានផលប៉ះពាល់ជាវិជ្ជមានលើកុមារ ជាពិសេសលើការអភិវឌ្ឍផ្នែកខួរក្បាល ដែលជាទូទៅការអភិវឌ្ឍផ្នែកខួរក្បាលនេះ វាលូតលាស់យ៉ាងឆាប់រហ័សនៅក្នុងខែ និងឆ្នាំដំបូងរបស់កុមារ។ កង្វះការយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការគាំពារកុមារតូច គឺនាំឱ្យមានផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានឥតឈប់ឈរទៅលើកុមារ ដែលនាំឱ្យមានការខូចខាតលើសពីអ្វីដែលយើងបានគិតទុក។

ជាការសំខាន់ណាស់ដែលឪពុកម្តាយត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ លើកទឹកចិត្ត និងត្រូវនិយាយលេងជាមួយកូនតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។

២.២. គំនិតសំខាន់ៗ ដែលអាចជួយជំរុញដល់ការអភិវឌ្ឍរបស់កុមារតូច

- ការពារកុមារពីគ្រោះថ្នាក់ដល់រាងកាយ
- ផ្តល់អាហារូបត្ថម្ភ និងការថែទាំសុខភាពឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់
- ផ្តល់ថ្នាំបង្ការឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់
- ផ្តល់ភាពជិតស្និទ្ធជាមួយមនុស្សចាស់

- មានមនុស្សចាស់ដែលអាចយល់ និងឆ្លើយតបទៅកុមារ
- មានវត្ថុឱ្យកុមារមើល ប៉ះ ស្តាប់ ឮ ស្រង់ក្លិន និងភ្លក្សរសជាតិ (ភ្លក្សរសជាតិសម្រាប់កុមារអាយុលើសពី៦ខែ)
- ផ្តល់ឱកាសឱ្យកុមាររកនឹក និងស្រាវជ្រាវរកពាក្យដែលគេចង់ប្រើ
- យកចិត្តទុកដាក់ចំពោះការប្រើប្រាស់ភាសា (ពាក្យនិយាយស្តី) ជាមួយកុមារ
- យកចិត្តទុកដាក់ និងគាំទ្រក្នុងការទទួលនូវសមត្ថភាពថ្មី ការអភិវឌ្ឍជំនាញ ភាសា និងការគិត
- សង្កេតលើឥរិយាបថរបស់កុមារ
- ផ្តល់ឱកាសឱ្យកុមារបានលេង។

២.៣. ការអប់រំកុមារតូច

មធ្យោបាយសំខាន់ដែលជួយកុមារឱ្យមានការអភិវឌ្ឍល្អ គឺការបញ្ជូនកូនទៅថ្នាក់មត្តេយ្យ នៅពេលគេមានអាយុចាប់ពី៣ទៅ៥ឆ្នាំ។

ការបញ្ជូនកុមារឱ្យទៅរៀននៅថ្នាក់មត្តេយ្យ មានសារប្រយោជន៍ជាច្រើន÷

- ជំរុញឱ្យមានការអភិវឌ្ឍខាងរូបរាងកាយ ប្រាជ្ញា ស្មារតី អារម្មណ៍ និងសង្គមរបស់កុមារ។
- លើកទឹកចិត្តកុមារឱ្យមានការត្រៀមទុកជាមុន សម្រាប់ការចូលរៀនសាលាបឋមសិក្សា។

- កុមារបានចូលថ្នាក់មត្តេយ្យ និងមានសកម្មភាពសិក្សានៅសាលាបឋមសិក្សាបានល្អជាងកុមារ ដែលមិនបានឆ្លងថ្នាក់មត្តេយ្យ។
- ជួយកែលម្អការចុះឈ្មោះចូលរៀនថ្នាក់ទី១ នៅពេលកុមារគ្រប់អាយុ៦ឆ្នាំ។
- ជួយកាត់បន្ថយអត្រារៀនត្រួតថ្នាក់ និងបោះបង់ការសិក្សានៅថ្នាក់បឋមសិក្សា។
- ផ្តល់ឱកាសឱ្យកុមារគ្រប់រូបទទួលបាននូវសិទ្ធិអប់រំ និងការអភិវឌ្ឍ។

២.៤. សេវាកម្មអប់រំមួយចំនួនសម្រាប់ការអប់រំកុមារតូច (អាយុពី៣~៥ឆ្នាំ)

សេវាអប់រំ	ភ្នាក់ងារផ្តល់សេវា	ពេលវេលា
សេវាមត្តេយ្យសាធារណៈ (មិនតម្រូវឱ្យយកប្រាក់) – កម្មវិធីសិក្សាមត្តេយ្យសាធារណៈ – មុខវិជ្ជាសិក្សាសំខាន់ៗរួមមាន : បុរេគណិត បុរេសំណេរ សិក្សាសង្គម និងវិទ្យាសាស្ត្រអនុវត្ត។ – កាលវិភាគ : ៤ម៉ោងក្នុង១ថ្ងៃ ៥ថ្ងៃក្នុង១សប្តាហ៍ ១៩០ថ្ងៃក្នុង១ឆ្នាំ – ផលធៀបសិស្សថ្នាក់ : សិស្ស៣៥នាក់ក្នុង១ថ្នាក់	ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា	តុលា-កក្កដា (៩ខែ)

សេវាអប់រំ	ភ្នាក់ងារផ្តល់សេវា	ពេលវេលា
– បញ្ជូនគ្រូដែលមានការបណ្តុះបណ្តាលទៅបង្រៀន		២ឆ្នាំ
– បណ្តុះបណ្តាលគ្រូមត្តេយ្យបំប៉នសមត្ថភាពគ្រូ		
– ផ្តល់សម្ភារគ្រូ និងសម្ភារបង្រៀន		
– ថវិកាសកម្មភាពជាអាទិភាព សម្រាប់សកម្មភាពត្រួតពិនិត្យ	មន្ទីរអប់រំខេត្តក្រុង	ប្រចាំឆ្នាំ
– ថវិកាសកម្មភាពជាអាទិភាពសម្រាប់ផលិតសម្ភារបង្រៀន សម្រាប់សកម្មភាពសិក្សានៅផ្ទះ	មន្ទីរអប់រំខេត្តក្រុង	
មត្តេយ្យសហគមន៍ (មិនតម្រូវឱ្យបង់ប្រាក់) – មានមុខវិជ្ជាសិក្សាសំខាន់ៗរួមមាន : បុរេគណិត បុរេសំណេរ សិក្សាសង្គម និងវិទ្យាសាស្ត្រអនុវត្ត។ – កាលវិភាគ : ២ម៉ោងក្នុង១ថ្ងៃ ៥ថ្ងៃក្នុង១សប្តាហ៍ ១៩០ថ្ងៃក្នុង១ឆ្នាំ – ផលធៀបសិស្សថ្នាក់ : សិស្ស២៥នាក់ក្នុង១ថ្នាក់	ឃុំ សង្កាត់	តុលា-កក្កដា (៩ខែ)
– បញ្ជូនគ្រូដែលបានការបណ្តុះបណ្តាលទៅបង្រៀន	ឃុំ សង្កាត់	១៦ថ្ងៃ

សេវាអប់រំ	ភ្នាក់ងារផ្តល់សេវា	ពេលវេលា
– បណ្តុះបណ្តាលគ្រូមត្តេយ្យបំប៉នសមត្ថភាពគ្រូ – ផ្ទាក់រៀន និងថវិកាឧបត្ថម្ភគ្រូ សម្ភារគ្រូ សម្ភារបង្រៀន	ក្រសួង ឬមន្ទីរអប់រំ ឃុំ ឬសហគមន៏	
មត្តេយ្យគាំទ្រដោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល (ប្រហាក់ប្រហែលមត្តេយ្យសហគមន៏)		
មត្តេយ្យឯកជន (សេវាបង់ប្រាក់)	ឯកជន	
កម្មវិធីសិក្សាតាមខ្នងផ្ទះ និងសកម្មភាពអប់រំឪពុក ម្តាយ (ជាសេវាដែលផ្តល់តាមរយៈក្រុមម្តាយដល់កុមារ)	ក្រសួង ឬមន្ទីរអប់រំ និងឪពុកម្តាយ	ប្រជុំប្រចាំខែ (មិនកំណត់)

៣. ការអប់រំមូលដ្ឋានក្នុងប្រព័ន្ធ

៣.១. និយមន័យ

ការអប់រំមូលដ្ឋានក្នុងប្រព័ន្ធ សំដៅដល់ការអប់រំប្រាំបួនថ្នាក់ដំបូង គឺចាប់ពីថ្នាក់ទីមួយ ដល់ថ្នាក់ទីប្រាំបួននៃការអប់រំចំណេះទូទៅក្នុងប្រព័ន្ធ ឬការអប់រំកម្រិតសមមូល ។ ការអប់រំមូលដ្ឋានក្នុងប្រព័ន្ធមានគោលបំណង ដើម្បីបំពេញសេចក្តីត្រូវការចំណេះដឹងជាមូលដ្ឋាន សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ និងជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការសិក្សាបន្តទៀត ។

៣.២. សេវាកម្មអប់រំសម្រាប់កម្រិតបឋមសិក្សា (កុមារអាយុពី៦_១១ឆ្នាំ)

សេវាអប់រំ	ភ្នាក់ងារផ្តល់សេវា	ពេលវេលា
– ផ្តល់ជូន៦កម្រិតថ្នាក់ (ថ្នាក់ទី១ដល់ទី៦) – ជាសេវាកម្មសាធារណៈដោយមិនមានការបង់ប្រាក់ – ជាសេវាអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា ការអប់រំបញ្ចូលគ្នា – ផលធៀបសិស្សថ្នាក់ : សិស្ស៤៥នាក់ ក្នុង ១ថ្នាក់ – កាលវិភាគសិក្សា : ៦ម៉ោងក្នុងមួយថ្ងៃ ៥ថ្ងៃក្នុង១សប្តាហ៏ ៣៨សប្តាហ៏ក្នុង១ឆ្នាំ (ប្រហែល១៩0ថ្ងៃ)	– ក្រសួងឬមន្ទីរអប់រំ	

សេវាអប់រំ	ភ្នាក់ងារផ្តល់សេវា	ពេលវេលា
– កាលវិភាគអាចកែសម្រួលតាមស្ថានភាពតំបន់ (សារាចរណែនាំលេខ៣៤៣៥) ។	– សាលារៀបចំ និង មន្ទីរអប់រំអនុម័ត	
– បញ្ជូនគ្រូមានសមត្ថភាពទៅបង្រៀន	– មន្ទីរអប់រំ	– រយៈពេល ២ឆ្នាំ
– មានការបណ្តុះបណ្តាលគ្រូ និងបំប៉នសមត្ថភាពគ្រូ ការប្រជុំបច្ចេកទេស	– ក្រសួងឬមន្ទីរអប់រំ	– ជាក់ស្តែង
– មានភាពអនុគ្រោះទុក្ខលំបាករបស់គ្រូក្នុងទីដាច់ស្រយាល ឬទីជនបទ	– សាលារៀបចំ និង មន្ទីរអប់រំអនុម័ត	– ជាក់ស្តែង
– បង្រៀនពីរវេន បើមានសិស្សលើសពី ៥៥នាក់ក្នុងថ្នាក់		– ជាក់ស្តែង
– ការបង្រៀនថ្នាក់គួបនៅពេល មិនមានគ្រូគ្រប់គ្រាន់		– ជាក់ស្តែង
– បន្ថែមប្រាក់ឧបត្ថម្ភចំពោះ គ្រូដែលបង្រៀនថ្នាក់គួប ឬពីរវេន		– ចាប់ផ្តើមនៅពាក់កណ្តាលខែកញ្ញា
– ការចុះឈ្មោះ និងចុះបញ្ជីកុមារដែលមានអាយុត្រូវចូលរៀន និងរៀបចំយុទ្ធនាការចុះឈ្មោះចូលរៀន	– ក្រសួងឬមន្ទីរអប់រំ និងសាលារៀន	
– ការចុះឈ្មោះសិស្សដែលផ្ទេរសាលា ដោយមានឯកសារយោងមកជាមួយ	– ឃុំ សង្កាត់	
– រក្សាកុមារឱ្យរៀនបន្ត និងផ្តល់ប្រព័ន្ធអប់រំក្នុងសាលា	– សាលារៀន	– ប្រចាំឆ្នាំសិក្សា
– សិស្សដែលបានបោះបង់ចោលការសិក្សា	– សាលារៀន	

សេវាអប់រំ	ភ្នាក់ងារផ្តល់សេវា	ពេលវេលា
អាចចុះឈ្មោះចូលរៀនម្តងទៀត		
– ផ្តល់សៀវភៅមេរៀន៤មុខវិជ្ជាឱ្យសិស្សសម្រាប់សិក្សា ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ដោយឥតបង់ថ្លៃ	– សាលារៀន	
– ការរៀបចំផែនការសកម្មភាព និងថវិកាប្រចាំឆ្នាំ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសាលារៀនទាំងមូល	– សាលារៀន និង គណៈកម្មការទ្រទ្រង់សាលា	– ទៀងទាត់ជាប្រចាំ
– សាលានីមួយៗទទួលបានថវិកា៦00.000 រៀល និង៧000រៀលក្នុងសិស្សម្នាក់ក្នុង១ឆ្នាំ ពីថវិកាសកម្មភាពជាអាទិភាពសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសាលារៀន : ជួសជុលសម្ភារសាលាធុនតូច ផ្គត់ផ្គង់សម្ភារការិយាល័យ សម្ភារកីឡា ឧបករណ៍កសិកម្ម បរិស្ថាន ការហ្វឹកហ្វឺន គ្រូបង្រៀនការិយាល័យអប់រំស្រុក (គណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងថវិកា) ត្រួតពិនិត្យមើលពីការប្រើប្រាស់ថវិកាសម្រាប់សកម្មភាពអាទិភាពរបស់សាលា	– ក្រសួងអប់រំ	– ជាក់ស្តែង
– ផ្តល់គ្រូជាប់កិច្ចសន្យា គ្រូស្ម័គ្រចិត្ត (នៅខេត្តមួយចំនួន)	– ការិយាល័យអប់រំស្រុក ខណ្ឌ	
– ការត្រួតពិនិត្យសាលា	– ក្រសួងអប់រំ	

៣.៣. សេវាកម្មអប់រំសម្រាប់កម្រិតមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ (កុមារអាយុពី១២-១៤ឆ្នាំ)

សេវាអប់រំ	ភ្នាក់ងារផ្តល់សេវា	ពេលវេលា
– ៣កម្រិតថ្នាក់ (ថ្នាក់ទី៧ ដល់ថ្នាក់ទី៩)	– ក្រសួងឬមន្ទីរអប់រំ	
– កម្មវិធីសិក្សាប្រហែល១៩0ថ្ងៃក្នុង១ឆ្នាំ		
– បណ្តុះបណ្តាល និងហ្វឹកហ្វឺនគ្រូបង្រៀន	– ក្រសួងឬមន្ទីរអប់រំ	– ២ឆ្នាំ
– ប្រាក់ឧបត្ថម្ភគ្រូបង្រៀនថែមម៉ោង	– ក្រសួងឬមន្ទីរអប់រំ	– ជាក់ស្តែង
– ការធ្វើផែនការអភិវឌ្ឍសាលារៀនប្រចាំឆ្នាំ	– សាលារៀន ឬ សហគមន៍	– ខែសីហា ឬខែកញ្ញា
– សាលានីមួយៗទទួលបានថវិកា១,៥លានរៀល និង១៦.៥00រៀលក្នុងសិស្សម្នាក់ក្នុង១ឆ្នាំពីថវិកាសកម្មភាពជាអាទិភាពសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសាលារៀន : ជួសជុលសម្ភារ សាលាធុនតូច ផ្គត់ផ្គង់សម្ភារការិយាល័យ សម្ភារកីឡា ឧបករណ៍កសិកម្ម បរិស្ថាន ការហ្វឹកហ្វឺន គ្រូបង្រៀន	– ក្រសួងឬមន្ទីរអប់រំ	– ប្រចាំឆ្នាំសិក្សា
– ក្រសួង មន្ទីរ និងការិយាល័យអប់រំត្រួតពិនិត្យមើលពីការប្រើប្រាស់ថវិកាសម្រាប់សកម្មភាពអាទិភាពរបស់សាលា	– ក្រសួង មន្ទីរ និងការិយាល័យអប់រំ	– ទៀងទាត់ជាប្រចាំ
– ផ្តល់អាហារូបករណ៍ដល់សិស្សក្រីក្រ ជាពិសេសសិស្សស្រី	– ក្រសួងឬមន្ទីរអប់រំ	
– ផ្តល់កន្លែងស្នាក់នៅដល់សិស្សក្រីក្រ	– ក្រសួងឬមន្ទីរអប់រំឬ សាលាឬអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន	

៤. ការអប់រំអក្ខរកម្ម

ការលុបបំបាត់អនក្ខរភាព ជាគោលនយោបាយដ៏ធំមួយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ស្របទៅតាមផែនការជាតិអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា ដោយផ្តោតទៅលើការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះយុវជន (អាយុ១៥-២៤ឆ្នាំ) និងជនពេញវ័យ (អាយុ១៥-៤៥ឆ្នាំ) ជាពិសេសស្ត្រី កុមារី និងជនជាតិដើមភាគតិច។

៤.១. ស្ថានភាពអក្ខរកម្មនៅប្រទេសកម្ពុជា

នៅកម្ពុជាក្នុងចំណោមជនដែលមានអាយុ១៥ឆ្នាំឡើង គឺ ÷

- អត្រាអក្ខរជនមាន ៦៧,៣ភាគរយ
- អត្រាអនក្ខរជនមាន ៣២,៧ភាគរយ (ប្រមាណ១,៥លាននាក់ជាអនក្ខរជន)
- បុរសកម្ពុជា៨នាក់ក្នុងចំណោម១0នាក់ចេះអាន និងចេះសរសេរ
- ស្ត្រីកម្ពុជា៦នាក់ ក្នុងចំណោម១0នាក់ចេះអាន និងចេះសរសេរ។

៤.២. គោលបំណងនៃការអប់រំក្រៅប្រព័ន្ធ គឺដើម្បី :

- ជំរុញឱ្យកុមារអាយុពី៧-១២ឆ្នាំ ចូលរៀនក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំមូលដ្ឋានវិញ (កម្មវិធីចូលរៀនឡើងវិញ)។
- ជំរុញឱ្យយុវជនជំទង់អាយុ១២-១៥ឆ្នាំ ទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រសមមូលអប់រំជាមូលដ្ឋាន។

- ជំរុញយុវជននៅក្រៅសាលា ឱ្យទទួលបានកម្មវិធីអក្ខរកម្មពេញលេញ និងអភិវឌ្ឍន៍ការគ្រប់គ្រងជីវិត និងសមត្ថភាពបំពេញការងារ រួមទាំងបទពិសោធន៍ជាឪពុកម្តាយ និងជំនាញវិជ្ជាជីវៈងាយៗ ។
- ផ្តល់នូវអាកប្បកិរិយា ចំណេះដឹង និងជំនាញដែលចាំបាច់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងជីវិត និងការងារ ។

៤.៣. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

យើងទាំងអស់គ្នា ត្រូវយល់ពីសារៈសំខាន់នៃការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា ។ នោះវាមានន័យថា វាមិនមែនសម្រាប់តែកុមារអាយុ៦ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះទេ គឺត្រូវគិតដល់កុមារដែលមានអាយុលើសពី៦ឆ្នាំ និងកុមារដែលបោះបង់ការសិក្សា ថាតើពួកគេទៅរៀនអាន និងសរសេរនៅឯណា? ត្រូវតែមានការខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីឱ្យកុមារបានចូលរៀននៅសាលាបឋមសិក្សាឡើងវិញ និងជំរុញយុវជននៅក្រៅសាលា ឱ្យទទួលបានកម្មវិធីអក្ខរកម្មពេញលេញ ។

ដើម្បីឱ្យសេវាកម្មនានាត្រូវបានផ្តល់យ៉ាងល្អ ភាគីពាក់ព័ន្ធត្រូវតែមានទំនាក់ទំនង សហការ និងបំពេញការងារឱ្យបានល្អ ដើម្បីឆ្ពោះទៅរកដំណោះស្រាយរួមមួយ ។ វាមានសារប្រយោជន៍ណាស់ ដែលឃុំ សង្កាត់ សហគមន៍ និងស្ថាប័នអប់រំផ្តល់ការគាំទ្រថ្នាក់អក្ខរកម្ម និងកម្មវិធីចូលរៀនឡើងវិញ ដើម្បីផ្តល់ឱកាសដល់កុមារ ដែលមិនធ្លាប់បានចូលសាលា និងកុមារដែលបោះបង់ការសិក្សា ឱ្យទទួលបាននូវអក្ខរកម្មពេញលេញ ។

៥. បំណិនជីវិត

៥.១. និយមន័យ

បំណិនជីវិត គឺជាសមត្ថភាពដែលមនុស្សគ្រប់រូបត្រូវមានជាចាំបាច់ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាជីវភាពរស់នៅជាក់ស្តែងប្រចាំថ្ងៃ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ និងដើម្បីចូលរួមចំណែកអភិវឌ្ឍន៍សង្គមជាតិ ។

ឧទាហរណ៍ :

- ប៉ិនប្រសប់ក្នុងការថែទាំកូនចៅ
- ប៉ិនប្រសប់ក្នុងការបើកបរប្រកបដោយសុវត្ថិភាព
- ប៉ិនប្រសប់ក្នុងការរៀបចំផែនការគ្រួសារ
- ប៉ិនប្រសប់ក្នុងការកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់
- ប៉ិនប្រសប់ក្នុងការសាងសង់ផ្ទះ
- ប៉ិនប្រសប់ក្នុងការទំនាក់ទំនង និងនិយាយស្តីជាមួយអ្នកភូមិ
- ប៉ិនប្រសប់ក្នុងការប្រមូលអ្នកភូមិឱ្យជួយគ្នាពេលមានបុណ្យទានផ្សេងៗ
- ប៉ិនប្រសប់ក្នុងការដាំដំណាំ ធ្វើស្រែចម្ការ
- ប៉ិនប្រសប់ក្នុងការដាំដើមឈើ

៥.២. ប្រភេទសំខាន់ៗនៃបំណិនជីវិត

បំណិនជីវិតមានច្រើនណាស់ តែបំណិនទាំងអស់នេះត្រូវបានបែងចែកជា៤ប្រភេទសំខាន់ៗ ៖

- បំណិនខាងសុខភាព និងសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន
- បំណិនក្នុងវិជ្ជាជីវៈបឋមដែលជួយឱ្យមានការងារធ្វើ
- បំណិនជីវិតក្នុងការរស់នៅក្នុងសង្គម សហគមន៍ (ប្រជាធិបតេយ្យ ច្បាប់ និងសិទ្ធិមនុស្ស)
- បំណិនក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និងការថែរក្សាបរិស្ថាន

ឧទាហរណ៍បំណិនជីវិតតាមប្រភេទ

ប្រភេទនៃបំណិនជីវិត	ឧទាហរណ៍
បំណិនខាងសុខភាព និងសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន	ថែរក្សាសុខភាពខ្លួនបានល្អ ថែទាំកូនបានល្អ បើកបរបានល្អ គេចផុតពីការឆបោក . . .
បំណិនក្នុងវិជ្ជាជីវៈបឋមដែលជួយឱ្យមានការងារធ្វើ	ចេះកាត់ដេរបានល្អ ពូកែជួសជុលម៉ាស៊ីនបានល្អ ពូកែធ្វើជំនួញ ជាជាងឈើដ៏ពូកែ ពូកែសង់ផ្ទះ ពូកែធ្វើម្ហូប ពូកែធ្វើស្រែចម្ការ ពូកែចិញ្ចឹមសត្វ . . .
បំណិនជីវិតក្នុងការរស់នៅក្នុងសង្គម សហគមន៍ (ប្រជាធិបតេយ្យ ច្បាប់ និងសិទ្ធិមនុស្ស)	ពូកែទំនាក់ទំនង និយាយស្ដីជាមួយអ្នកភូមិ ពូកែប្រមូលប្រជាពលរដ្ឋឱ្យចេះជួយគ្នា សាមគ្គីគ្នា គោរពសិទ្ធិមនុស្ស គោរពច្បាប់

ប្រភេទនៃបំណិនជីវិត	ឧទាហរណ៍
	មានអធ្យាស្រ័យល្អ ពូកែវិភាគរកបញ្ហា និងដោះស្រាយបញ្ហា យល់ដឹងពីប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ និងវប្បធម៌ក្នុងការរស់នៅ . . .
បំណិនក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និងការថែរក្សាបរិស្ថាន។	ការពារព្រៃឈើបានល្អ ពូកែផ្សព្វផ្សាយឱ្យប្រជាពលរដ្ឋការពារព្រៃឈើ សត្វព្រៃ យល់ដឹងពីការថែទាំអនាម័យ និងបរិស្ថាន ចេះធ្វើផែនការ ក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយនិរន្តរភាព . . .

៦. សមភាពយេនឌ័រក្នុងការអប់រំ

៦.១. សេចក្តីផ្តើម

យើងបានដឹងថាមានឧបសគ្គមួយចំនួន ដែលធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់លទ្ធភាពរបស់កុមារីក្នុងការទទួលបាននូវផលប្រយោជន៍ ពីគោលនយោបាយនៃការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា។ ទោះបីជាមានការខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការផ្សព្វផ្សាយអំពីសិទ្ធិស្មើគ្នារវាងបុរស និងស្ត្រី កុមារា និងកុមារី ក្នុងការទទួលសេវាសាធារណៈនានាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏បច្ចុប្បន្ននេះ នៅតែមានគម្លាតរវាងកុមារា និងកុមារីក្នុងការទទួលបាននូវសេវាអប់រំ។ យោងតាមទិន្នន័យរបស់ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា (ស្ថិតិអាំងឌីកាទ័រអប់រំ ២០០៤-២០០៥) បានបង្ហាញឱ្យឃើញដូចខាងក្រោម ។

អត្រានៃការសិក្សានៅបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ ២០០៤-២០០៥

កម្រិតសិក្សា	សិស្សស្រី	សិស្សប្រុស	សរុប	គម្លាតយេនឌ័រ
បឋមសិក្សា	៩០,៧%	៩៣,១%	៩១,៩%	២,៤%
មធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ	២៤,៨%	២៧,៣%	២៦,១%	២,៥%

ទិន្នន័យខាងលើមានន័យថា ក្នុងចំនួនកុមារី១០០នាក់ ដែលមានវ័យត្រូវរៀននៅបឋមសិក្សា មានតែកុមារីចំនួនប្រមាណ៩១នាក់ទេ ដែលបានចូលរៀនពិតប្រាកដ។ ក្នុងចំនួនកុមារា១០០នាក់ ដែលមានវ័យត្រូវរៀននៅបឋមសិក្សា មានចំនួនប្រមាណ៩៣នាក់ បានចូលរៀនពិតប្រាកដ។ មានន័យថា គម្លាតយេនឌ័រនៅក្នុងការសិក្សានៅបឋមសិក្សា គឺមាន **២,៤ ភាគរយ** សរុបទូទាំងប្រទេស។

ដោយឡែក ខេត្តមួយចំនួនមានគម្លាតយេនឌ័រច្រើនជាងនេះ ជាក់ស្តែងខេត្តរតនគិរី គឺមានគម្លាតយេនឌ័រ រហូតដល់**១៧ភាគរយ**។

នៅមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ ក្នុងចំនួនកុមារី១០០នាក់ មានតែកុមារីចំនួនប្រមាណតែ២៥នាក់ទេ ដែលបានចូលរៀនពិតប្រាកដ។ ក្នុងចំនួនកុមារា ១០០នាក់ មានចំនួនប្រមាណ២៧នាក់ ដែលបានចូលរៀនពិតប្រាកដ។ ដូចនេះ គម្លាតយេនឌ័រនៅក្នុងការសិក្សានៅមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ គឺមាន **២,៥ភាគរយ** សរុបទូទាំងប្រទេស។

យោងតាមទិន្នន័យខាងក្រោមនេះ យើងពិនិត្យឃើញថាទាំងនៅបឋមសិក្សា ក៏ដូចជាមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិដែរ មានចំនួនកុមារីជាច្រើនបានបោះបង់ចោលការសិក្សា។ ជាក់ស្តែង អត្រាបញ្ចប់ការសិក្សានៅថ្នាក់ទី៦របស់កុមារីមានតែ **៤៥,៧១ភាគរយ** និងអត្រាបញ្ចប់ការសិក្សានៅថ្នាក់ទី៩ របស់កុមារីមានតែ **១៩,៩៧ភាគរយ**។

៦.២. និយមន័យសមភាពយេនឌ័រ

សមភាពយេនឌ័រមានន័យថា នារី បុរស កុមារី និងកុមារា មានសិទ្ធិក្នុងការទទួលផលប្រយោជន៍ ក៏ដូចជាការទទួលខុសត្រូវក្នុងសង្គម ការទទួលស្គាល់ស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខច្បាប់ សមភាពចំពោះសេវាសង្គម ដូចជាការអប់រំ និងការទទួលបានប្រាក់កម្រៃស្មើគ្នាចំពោះការងារដែលមានតម្លៃប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។

៦.៣. ទស្សនៈយល់ដឹងស្តីពីផលប៉ះពាល់លើការអប់រំកុមារី

- **ទស្សនៈទី១ :** អប់រំកុមារីម្នាក់ គឺអប់រំគ្រួសារទាំងមូល
- **ទស្សនៈទី២ :** នៅពេលដែលចំនួនកុមារីក្លាយជាអក្ខរជន (អ្នកចេះអក្សរ) កើនឡើង អត្រាមរណភាពរបស់កុមារអាយុក្រោម១ឆ្នាំធ្លាក់ចុះយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។

ការស្រាយបំភ្លឺទស្សនៈខាងលើ កុមារីដែលទទួលបានការអប់រំល្អ នាងនឹងក្លាយជាអ្នក ÷

- មានសមត្ថភាព ក្នុងការអប់រំគ្រួសាររបស់នាង ។
- មានសមត្ថភាព និងលទ្ធភាពខ្ពស់ទាំងនៅផ្ទះ និងនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌការងារ ហើយជាពិសេសក្នុងការបំពេញការងារដែលទទួលបានប្រាក់ចំណូលច្រើនសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារ ។
- យល់ដឹងច្បាស់ពីសារៈសំខាន់នៃការអប់រំ ហើយនឹងបញ្ជូនកូនៗរបស់នាង ទៅសាលារៀនដែលធ្វើឱ្យគ្រួសារនាងមានអនាគតល្អ ។
- មានការយល់ដឹងច្បាស់ អំពីរបៀបនៃការថែទាំសុខភាព និងយកចិត្តទុកដាក់ថែទាំកូនៗរបស់នាងបានល្អប្រសើរ ។
- មានសមត្ថភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានក្នុងគ្រួសារបានល្អប្រសើរ ។
- មានជំនាញច្បាស់លាស់ និងមានទំនុកចិត្តលើខ្លួនឯង ដើម្បីធ្វើខ្លួនជាម្តាយ អ្នកដឹកនាំ មន្ត្រី និងជាប្រជាពលរដ្ឋល្អនៅក្នុងសង្គម ។

៧. គុណភាពនៃការអប់រំ

៧.១. កត្តាសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹងគុណភាពនៃការអប់រំ

ដើម្បីឱ្យការអប់រំមានគុណភាពល្អប្រសើរ លុះត្រាតែ :

- **សិស្ស :** កុមារមានសុខភាពល្អ ឧស្សាហ៍ព្យាយាម មករៀនទៀងទាត់ សីលធម៌រស់នៅល្អ សហការរៀនសូត្រ ជួយមិត្តភក្តិ លទ្ធផលសិក្សាបានល្អប្រសើរ . . .។ល។
- **គ្រូបង្រៀន :** បែងចែកគ្រូបង្រៀនតាមនិយាម មានការបំប៉នសមត្ថភាពគ្រូបង្រៀនជាប្រចាំ អធិការកិច្ចគ្រូ គាំទ្រ និងលើកទឹកចិត្តគ្រូ គ្រូមានគុណភាព ហើយបង្រៀនតាមកម្មវិធីត្រឹមត្រូវ និងមានសម្ភារបង្រៀនគ្រប់គ្រាន់ ព្រមទាំងគ្រូមានមនសិការវិជ្ជាជីវៈខ្ពស់ . . .។ល។
- **ការគ្រប់គ្រងសាលារៀន :** មានរចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងត្រឹមត្រូវ (គណៈគ្រប់គ្រងសាលារៀន គណៈកម្មការកម្រងសាលា គណៈកម្មការទ្រទ្រង់សាលា...) ដោយមានការចូលរួមយ៉ាងសកម្មពីប្រជាពលរដ្ឋ មានទំនាក់ទំនងល្អ ជំរុញការអនុវត្តផែនការរបស់គណៈកម្មការ មានការប្រជុំទៀងទាត់ និងមានប្រព័ន្ធពិនិត្យតាមដានច្បាស់លាស់ . . .។ល។

- **បរិស្ថានសាលារៀន** ៖ មានអគារសិក្សា និងថ្នាក់រៀនស្អាត សោភ័ណភាពល្អត្រកាល មានទីធ្លាសម្រាប់សិស្សលេងសមរម្យ មានរបង ដងទង់ជាតិ រុក្ខជាតិ សួនផ្កា សួនច្បារ បង្គន់អនាម័យ និងប្រព័ន្ធទឹកស្អាត ទីធ្លាកីឡាគ្រប់គ្រាន់ និងមានសុវត្ថិភាពល្អ . . . ។ល។
- **អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន** ៖ មានការគាំទ្រ និងចូលរួមសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍សាលារៀន ចូលរួមក្នុងការកសាងផែនការ និងគ្រប់គ្រងថវិកា តាមដានការប្រើប្រាស់ថវិកា និងចូលរួមវាយតម្លៃគុណភាពអប់រំជាប្រចាំ។
- **សហគមន៍ និងមាតាបិតាសិស្ស** ៖ មាតាបិតាជំរុញកុមារឱ្យមកសាលារៀន គាំទ្រ និងចូលរួមសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍សាលារៀន ចូលរួមក្នុងការកសាងផែនការ និងតាមដានការប្រើប្រាស់ថវិកា និងចូលរួមវាយតម្លៃគុណភាពអប់រំជាប្រចាំ។

៧.២. អ្នកពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗក្នុងការចូលរួមកែលម្អគុណភាពអប់រំ

- ស្ថាប័នអប់រំ និងសាលារៀន
- អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន (ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់)
- សហគមន៍ ឬអាណាព្យាបាលសិស្ស

តួនាទីចូលរួមកែលម្អគុណភាពអប់រំរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធ

សមាស	តួនាទីរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធ		
ភាគ	ស្ថាប័នអប់រំ និងសាលារៀន	ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់	សហគមន៍ អាណាព្យាបាល
សិស្ស	– ផ្តល់សៀវភៅអានដល់សិស្សឱ្យបានគ្រប់គ្នា និងឥតគិតថ្លៃ – ធានាឱ្យមានបន្ទប់រៀនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់សិស្ស	– ប្រមូលព័ត៌មានស្ថិតិកុមារដល់វ័យសិក្សា និងកុមារបោះបង់ការសិក្សា – ចុះបញ្ជីកំណើត – ការពារសុខសុវត្ថិភាពដល់កុមារនៅពេលទៅសាលា និងពេលត្រឡប់មកផ្ទះ	– បញ្ជូនកុមារឱ្យចូលរៀនពេលកុមារដល់វ័យសិក្សា – លើកទឹកចិត្តកុមារឱ្យខិតខំរៀន – ថែទាំកុមារឱ្យមានសុខភាពល្អ – ផ្តល់ឱកាសដល់កុមារក្នុងការសិក្សាឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់
គ្រូបង្រៀន	– ធានាបែងចែកគ្រូបង្រៀនតាមនិយាម – ធានាការបំប៉នសមត្ថភាពគ្រូ – អធិការកិច្ចគ្រូ – គាំទ្រ និងលើកទឹកចិត្តគ្រូ	– ជួយពិនិត្យវត្តមាន និងរាយការណ៍ទៅគណៈគ្រប់គ្រងសាលារៀន – ផ្តល់កន្លែងស្នាក់នៅដល់គ្រូបង្រៀនមកពីតំបន់ឆ្ងាយ – ការពារសុខសុវត្ថិភាពជូនគ្រូ	– ផ្តល់ព័ត៌មានត្រឡប់ពីវត្តមានរបស់សិស្ស – ចូលរួមលើកទឹកចិត្តដល់គ្រូបង្រៀនដែលមានស្នាដៃល្អ – ឧបត្ថម្ភគ្រូមកពីតំបន់ឆ្ងាយ – ជួយការពារសុខសុវត្ថិភាពគ្រូ

សមាសភាគ	តួនាទីរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធ		
	ស្ថាប័នអប់រំ និងសាលារៀន	ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់	សហគមន៍ អាណាព្យាបាល
ការគ្រប់គ្រងសាលារៀន	– ជំរុញការអនុវត្តផែនការអភិវឌ្ឍន៏សាលារៀន – កសាងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងដល់នាយកសាលា	– ផ្តល់យោបល់លើការអភិវឌ្ឍសាលា និងគុណភាពអប់រំ – ផ្តល់ព័តិមានស្ថិតិរបស់កុមារអវត្តមានឬបោះបង់ការសិក្សាបានទាន់ពេលវេលា – ផ្តល់ទីតាំងសាងសង់សាលា	– សហការល្អក្នុងការអភិវឌ្ឍសាលារៀន – គាំទ្រការអនុវត្តផែនការកែលម្អគុណភាពអប់រំ – ចូលរួមប្រជុំដោះស្រាយបញ្ហា ផ្តល់យោបល់កែលម្អ
បរិស្ថានសាលារៀន	– ស្វែងរកការគាំទ្រលើការអភិវឌ្ឍបរិស្ថានសាលា – ផ្សព្វផ្សាយព័តិមានអប់រំអនាម័យសាលារៀន – រៀបចំកែលម្អសោភ័ណភាពសាលារៀន	– ធានាឱ្យមានបង្គន់អនាម័យ អណ្តូងទឹកសួនច្បារនៅក្នុងទីធ្លាសាលា . . . – ជួសជុលអគារសិក្សាសម្ភារប្រើប្រាស់របស់សាលា – ធានាសុខសុវត្ថិភាពបរិស្ថានសាលារៀន	– គាំទ្រសកម្មភាពថែរក្សាអនាម័យសាលារៀន – រួមចំណែកការពារនិងកែលម្អបរិស្ថានសាលារៀន – ចូលរួមសាងសង់អគារសិក្សា របងសាលារៀន បង្គន់អនាម័យ ផ្តល់កូនឈើ . . .

សមាសភាគ	តួនាទីរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធ		
	ស្ថាប័នអប់រំ និងសាលារៀន	ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់	សហគមន៍ អាណាព្យាបាល
ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់	– សហការឱ្យបានជិតស្និទ្ធក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាផ្សេងៗ (រក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សន្តិសុខ) – សហការក្នុងការប្រមូលទិន្នន័យកុមារដែលត្រូវចូលរៀន និងបោះបង់ចោលការសិក្សា	– បញ្ចូលសកម្មភាពកែលម្អគុណភាពអប់រំទៅក្នុងសកម្មភាពជាអាទិភាពរបស់ឃុំ សង្កាត់ – ផ្សព្វផ្សាយព័តិមានអប់រំ – ដាក់បញ្ហាអប់រំទៅក្នុងរបៀបវារៈប្រជុំជាប្រចាំ – រៀបចំឱ្យអ្នកមានសមត្ថភាពទទួលបន្ទុកការងារអប់រំ	– ផ្តល់ព័តិមានស្តីពីស្ថិតិកុមារ – ជំរុញឱ្យដាក់សកម្មភាពអាទិភាពអប់រំទៅក្នុងផែនការអភិវឌ្ឍន៏ឃុំ សង្កាត់ – ផ្តល់ព័តិមានស្តីពីសុខសុវត្ថិភាពមូលដ្ឋានដល់អាជ្ញាធរ – ចូលរួមអនុវត្តសកម្មភាពកែលម្អគុណភាពអប់រំ
សហគមន៍ និងមាតាបិតាសិស្ស	– សហការឱ្យបានជិតស្និទ្ធ ផ្សព្វផ្សាយព័តិមានអប់រំឱ្យបានទាន់ពេលវេលា – ជំរុញសហគមន៏ឱ្យចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍសាលារៀន	– ចូលរួមគាំទ្រជំរុញសហគមន៏ក្នុងការអភិវឌ្ឍសាលារៀន – ជំរុញមាតាបិតាសិស្សឱ្យបញ្ជូនកូនទៅរៀន – កៀរគរធនធានដើម្បីអភិវឌ្ឍន៏សាលារៀន – ផ្សព្វផ្សាយសារៈសំខាន់នៃការអប់រំសម្រាប់កុមារពិសេសកុមារី	– ចូលរួមការប្រជុំយ៉ាងសកម្មនិងផ្តល់ព័តិមានត្រឡប់ទាក់ទងដល់ការចូលរួមវិភាគទាន – កៀរគរធនធានដើម្បីគាំទ្រការអភិវឌ្ឍសាលា – ផ្សព្វផ្សាយពីសារៈសំខាន់នៃការបញ្ជូនកូនទៅរៀន

៧.៣. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

បើចង់ឱ្យកុមារ និងស្ត្រីនៅក្នុងសហគមន៍មានឱកាសគ្រប់គ្រាន់ និងមានលទ្ធភាពកាន់តែប្រសើរឡើងក្នុងការទទួលបានការអប់រំ យើងទាំងអស់គ្នាត្រូវតែខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីធ្វើឱ្យសម្រេចនូវគោលដៅទាំង៦ នៃការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា។ បើចង់កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រក្នុងសង្គមជាតិយើង យើងទាំងអស់គ្នា ត្រូវតែធានាឱ្យបានការអប់រំប្រកបដោយគុណភាព។ ដូច្នេះគ្រប់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ត្រូវតែអនុវត្តតាមតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ខ្លួនឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់តាមគោលការណ៍អប់រំ **"ការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា ទាំងអស់គ្នាសម្រាប់ការអប់រំ"**។